

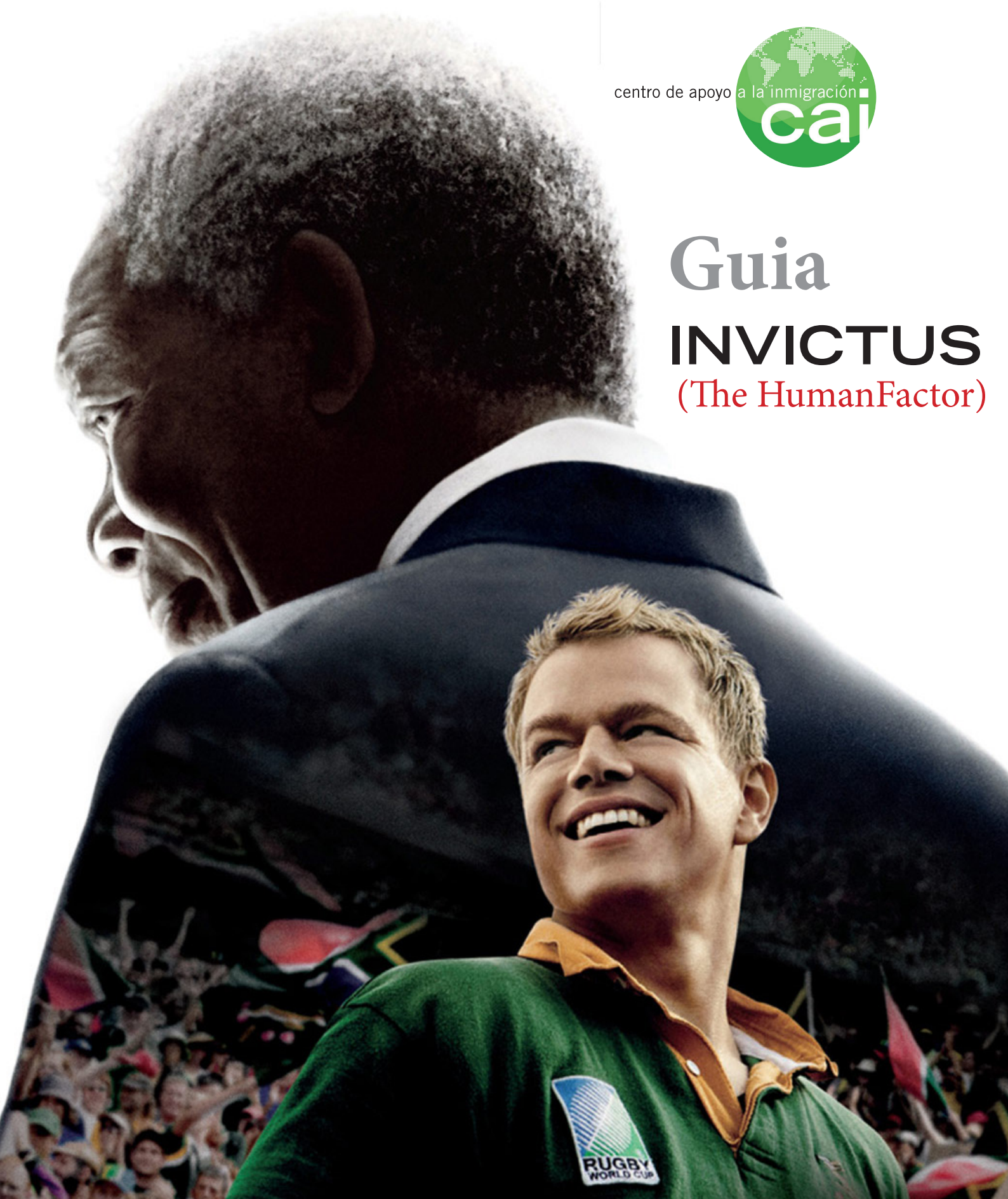
AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
REGIDORIA DE BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

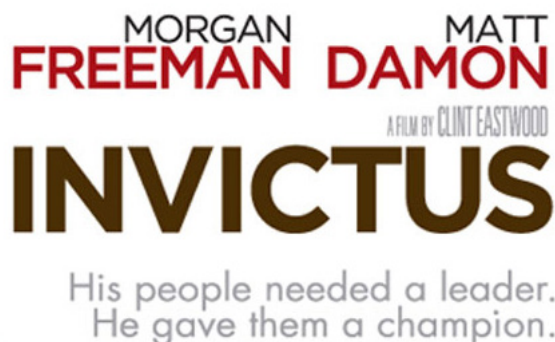
centro de apoyo a la inmigración

Guia INVICTUS (The HumanFactor)

PRESENTACIO

Esta guia didàctica forma part d'una de les activitats del Programa Divercinema, que desenrotlla la Regidoria de Benestar Social i Integració de l'Ajuntament de València, a través del Centre de Suport a la Immigració (CAI-AMICS València) i que enguany durà a terme la seua sexta edició, entorn, com sempre, a la celebració del dia Internacional de la Tolerància, el 16 de novembre. Este programa s'oferix a través de l'oferta educativa de la Regidoria d'Educació i Universitat Popular. Amb Divercinema es pretén emprar el cine com a ferramenta socioeducativa per a treballar l'educació en valors universals de convivència (llibertat, igualtat, justícia i la solidaritat) i la prevenció del racisme i la xenofòbia. I, paral·lelament, amb exposicions i tallers, possibilita la reflexió crítica sobre l'etnocentrisme. En este exercici, l'exposició taller porta per títol L'Arròs: identitat universal i el llargmetratge que s'exhibirà, i al que”

Prèviament a la projecció de la pel·lícula, i a fi de reforçar l'impacte socioeducatiu de la mateixa, es projectarà el vídeo Mandela Story produït per Prezence digital. Dita vídeo serà remés amb anterioritat al professorat perquè puga treballar-se amb ell prèviament en l'aula. Esta guia didàctica, pretén ser un instrument d'utilitat per a ajudar l'educador, abans i després del visionat del film, en el seu treball en l'aula sobre la mirada intercultural, del coneixement d'altres realitats socioculturals i dels valors de convivència social i intercultural.”

/1

Fitxa tècnica:

ANY 2009

DURACIÓ: 134 min. PAÍS EU

DIRECTOR: Clint Eastwood

GUIÓ: Anthony Peckham (Llibre: John Carlin)

MÚSICA: Kyle Eastwood, Michael Stevens

FOTOGRAFIA: Tom Stern

REPART: Morgan Freeman (Nelson

Mandela), Matt Damon

(François Pienaar), Tony

Kgoroge (Jason Tshabalala [cap dels
guardaespatles]), Julian

Lewis Jones (capità Etienne, Feyder,

guardaespatles), Adjoa Andoh (secretària

Mandela), Patrick Mofokeng

(guardaespatles negre), Matt

Stern (jugador rugbi

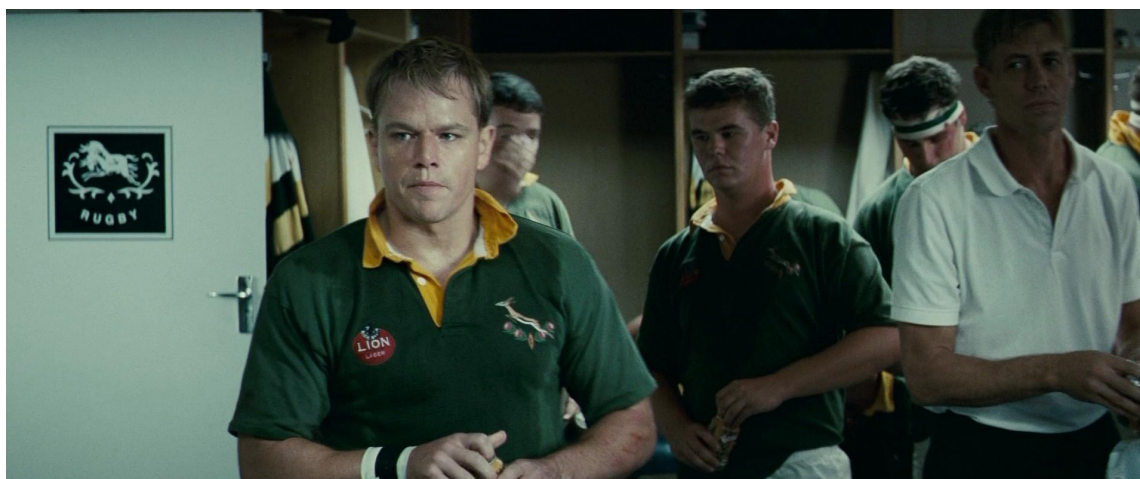
Springboks), Leleti Khumalo

(ajudant de Mandela)

- 3 -

La història d'un país poden escriure-la les seues polítiques econòmiques, socials i culturals o l'existència d'una política humana i emocional promotora de consciències i sensibilitats. Si combinem ambdós coses eixe país marcarà la diferència per ser capaç de vèncer obstacles i actituds negatives. El premi Nobel de la Pau, Nelson Mandela, va optar per desmuntar creences errònies i antivalors des de dins de cada ser, des de la consciència a la ciutadania, per a posar fi a molts anys de segregació racial a Sud-àfrica. La pel·lícula *Invictus* mostra el seu treball.”

/2 SINOPSI:

Invictus conta la verdadera i exemplar història de la manera en què Nelson Mandela (Morgan Freeman) es va aliar amb el capità de l'equip de rugbi de Sud-àfrica, els Springboks, François Pienaar (Matt Damon) , per a ajudar a unificar el seu país. L'acabat de triar president Mandela sap que, després de l'apartheid, el seu país continua dividit racialment i econòmicament. Amb la confiança que pot reconciliar al seu poble per mitjà del llenguatge universal de l'esport, Mandela decidix recolzar amb tot el seu interès al dèbil equip sud-africà de rugbi quan, de forma inesperada, aconsegueix arribar a la Final de la Copa del Món de Rugbi de 1995.

/3 JUSTIFICACIÓ:

Esta pel·lícula basada en fets reals, constituïx un al·legat a la capacitat de reconstrucció de les relacions socials. És un film inspirat en un llibre el títol del qual resumix perfectament l'esperit de la pel·lícula: El factor humà. Sens dubte el personatge, Nelson Mandela, practica un humanisme sincer capaç de regenerar emocions per mitjà del seu propi exemple. Tot això en constant recerca de la inspiració basada en els valors més fonamentals.

La pel·lícula té una trama argumental senzilla i molt centrada en el Nobel de la Pau. Les seues enlluernadores actituds de tolerància, empatia i sentit comú aconseguixen una immediata i profunda identificació de l'espectador amb el personatge. La mestria cinematogràfica del director, Clint Eastwood ens brinda un film argumentalment senzill amb una poderosa capacitat d'impactar l'espectador. L'argument del relat ompli plenament de contingut la pel·lícula, però sense arribar a saturar emocionalment l'espectador. És asèptic en aspectes polítics, però activa la nostra intel·ligència emocional.

/4 OBJECTIUS:

- Identificar els rols, valors, i actituds dels/de les protagonistes.
- Desenvolupar l'empatia i els valors prosocials d'igualtat i rebutjar valors egoistes i individualistes.
- Conèixer la situació real de la integració a la nostra societat.
- Desenvolupar l'esperit crític, de tal manera que l'alumne pugui identificar les diferents versions d'un mateix fet.
- Comprendre i identificar els drets humans bàsics com a valors comuns en una societat plural i intercultural.
- Reconèixer la resiliència com a valor fonamental per al desenvolupament personal.

/5 CONTINGUTS:

- L'empatia com a capacitat de l'alumnat de situar-se en el lloc de l'altre.
- La resiliència com a capacitat de la persona per a recuperar-se davant l'adversitat i continuar projectant el futur.
- El treball cooperatiu com a mitjà de desenvolupament personal i grupal.
- Les emocions com a nexa d'unió entre persones amb diferents realitats, cultures i creences.”

/6 METODOLOGIA:

Per al desenvolupament de les activitats serà necessari, implementar una metodologia activa, participativa, i grupal per part de l'alumnat, per a donar especial protagonisme al treball autònom. El professorat actuarà com a mediador i guia durant el procés d'aprenentatge, per a resoldre problemes, recomanar diversos materials i proposar punts de vista alternatius.”

17

PROPOSTA D'ACTIVITATS:

ABANS DE LA PROJECCIÓ

1 ---- BREU INTRODUCCIÓ A LA FIGURA DE MANDELA:

Nelson Mandela 1918-2013

- Fill d'Henry Mandela i Nose Keni, de l'ètnia xosha, va ser un dels 13 fills que va tindre son pare amb quatre dones diferents. Conegut familiarment com Madiba.
- Va estudiar Dret a la Universitat de Witwatersrand, on es va graduar, en 1942, com a advocat.
- Quan tenia 23 anys, treballava com a advocat a Johannesburg i va entrar a formar part del CNA (Congrés Nacional Africà), un partit polític que advocava pels drets de la població negra del país.”
- El 1948 s'instal·la a Sud-àfrica un règim de segregació racial en què es va imposar la supremacia de l'home blanc, l'apartheid. Després de 10 anys de lluita incessable contra l'apartheid, els dirigents imperants van voler acabar amb la resistència del CNA i il·legalitzaren el partit.
- El 5 d'agost de 1962, Nelson Mandela va ser arrestat per conspiració contra el govern (entre altres delictes) i va passar a la presó els següents 27 anys de la seua vida en condicions precàries; només li era permès rebre una visita y una carta cada sis mesos. Tenia 46 anys quan va ingressar a la presó de l'illa Robben. Tot i estar empresonat, la seua lluita contra l'apartheid era constant.
- L'any 1990 el president Frederik de Klerk va alliberar Nelson Mandela i junts van derogar l'apartheid un any després. Per això, el 1993 van ser guardonats amb el Premi Nobel de la Pau.”
- Les primeres eleccions multirracials de 1994 van donar la victòria a Mandela amb el 63% dels vots. Va treballar per instaurar la democràcia en un país on la violència, la discriminació i la injustícia van dominar durant molts anys. Va governar fins a 1999.
- Nelson Mandela es va casar tres vegades amb tres dones molt diferents, va tindre sis fills (dos xiquets i quatre xiquetes) dels quals encara sobreviuen tres. Té 18 néts i 12 besnéts.
- A finals de 2012, la seua salut es va deteriorar ràpidament per una infecció pulmonar. A partir de juny de 2013 va restar en estat crític, fins que va morir a Johannesburg el 5 de desembre de 2013.”

2 ---- VISIONAT DEL CURT: MANDELA STORY

- Versió en anglés: <https://www.youtube.com/watch?v=XXvuRFby8cc>

DESPRÉS DE LA PROJECCIÓ:

- 1 ■ Què és l'apartheid?
- 2 ■ Anàlisi dels/de les protagonistes
- 3 ■ Identifiquem emocions
- 4 ■ Escenes clau

1 ■ Què és l'apartheid?

Protocol d'actuació

1. El docent distribuïx a l'alumnat en parelles perquè realitzen la recerca virtual de respostes als qüestionaris plantejats.
2. Es facilita a l'alumnat les fitxes amb les preguntes que a continuació s'adjunten, de manera que cal intentar que entre elles/ells no compartisquen les preguntes ni les respostes.
3. El/la docent podrà seleccionar aquelles qüestions que millor s'adapten al nivell educatiu de l'alumnat. La recomanació inicial és la següent:

ESO	ADULTOS
Quin objectiu perseguia l'Apartheid?	Quin objectiu perseguia l'Apartheid?
Quines mesures es van imposar per a mantindre la separació racial?	Quines mesures es van imposar per a mantindre la separació racial?
Quines diferències es van generar entre població negra i blanca a Sud-Àfrica	Què significa que l'apartheid es va institucionalitzar a l'Àfrica
Quines mesures es van imposar per a mantindre la separació racial?	Quines diferències es van generar entre població per raó de raça a Sud-Àfrica
Quines diferències es van generar entre població negra i blanca a Sud-Àfrica	Quan i com acaba l'apartheid?"
Experiències pròximes a esta discriminació en els mitjans de comunicació i teues personals.	Quan i com acaba l'apartheid?"

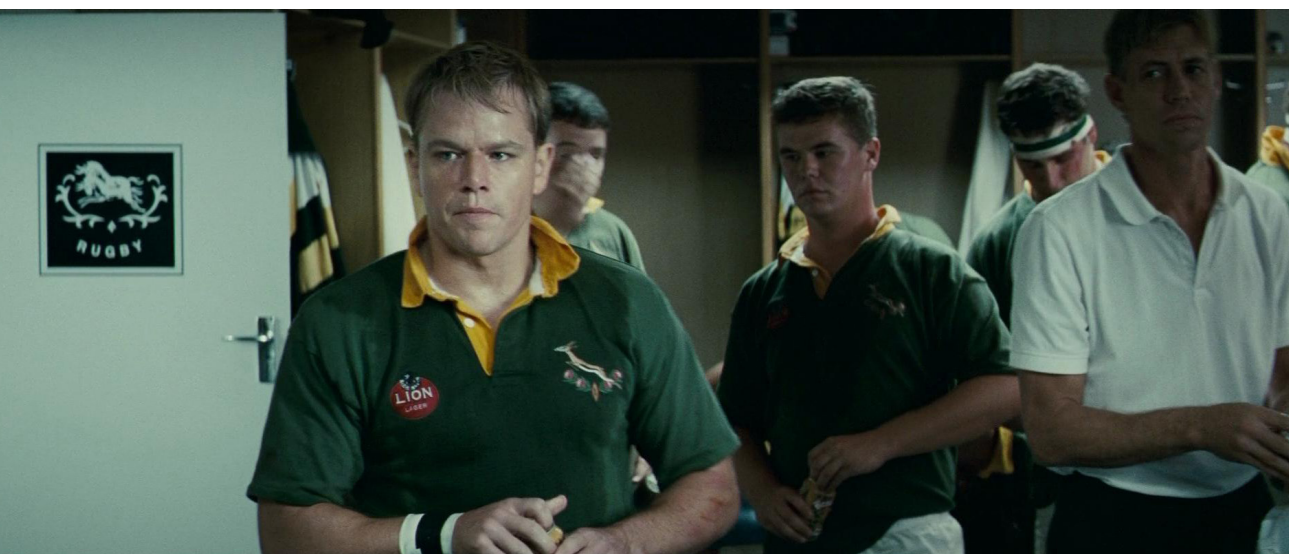
4. S'establix un temps, aproximadament 20 minuts, per a la recerca en internet de les respostes.
5. L'alumnat realitza la posada en comú. Un representant de cada parella exposa al gran grup la informació que han trobat sobre les qüestions plantejades.
6. Es reflexiona en grup a partir de: quan acaba l'apartheid, acaba el racisme?
7. A manera de tancament s'intenta que sorgisca del grup una definició del terme APARTHEID, des de les respostes, informacions, debats i experiències que hagen succeït a l'aula.

Duració: 50 minuts aproximadament

Materials: Annex amb les preguntes, accés a internet, pissarra o tauler on el professor/a pugui anar apuntant les contestacions.

2 ■ Anàlisi dels/de les protagonistes:

1. El docent explica com al llarg de la pel·lícula, l'alumnat ha anat coneixent diferents personatges que ens han mostrat les seues emocions.
2. En gran grup, el docent preguntarà que personatges han sigut els més significatius per a elles/ells i per què.
3. A continuació, segons les contestacions de l'alumnat, el docent anirà apuntant a la pissarra els noms d'estos i aquelles qualitats per les quals han sigut triats.
4. ...

- 10 -

Duració: 50 minuts aproximadament.

Materials: Annex quadre identificar emocions, pissarra o tauler on el professorat puga anar apuntant les contestacions inicials.”

3 ■ Identifiquem emocions:

Busquem amb açò que l'alumnat definisca emocions a través de la pel·lícula per a finalment ser capaç de reconèixer-ne i gestionar-ne les pròpies.

Protocol d'actuació

1. El/la docent dirigix l'atenció de l'alumnat al següent quadre.”

EMOCIÓ	PERSONATGE	MOMENT EN QUÈ APAREIX
Alegria		
Fermesa		
Esperança		
Frustració		
Por		
Desconfiança		

- 11 -

2. Després de llegir en veu alta cada emoció es deixaran 5 minuts perquè l'alumnat, de manera individual identifique algun personatge amb cada emoció i el relacione amb el moment o moments que apareix en la pel·lícula .
3. Una vegada completades totes s'exposen al gran grup en forma de debat obert moderat pel/per la docent.

Duració: 40 minuts aproximadament.

Materials: annex quadre identificar emocions, pissarra o tauler on el professor/a pugui anar apuntant les contestacions inicials.”

4 ■ Escenas clau:

1. El/la docent distribuirà l'alumnat en grups de 4-6 persones.
2. S'entregarà a cada un dels grups la referència de l'escena a analitzar, així com les qüestions a completar, i s'intentarà que cada grup només conega la seua escena a analitzar.
3. En la mesura que siga possible es facilitarà veure novament l'escena i s'invitarà a la reflexió prèvia a les contestacions.
4. Es posa en comú a través d'un representant per cada un dels grups, les respostes consensuades.
5. Es facilita l'elaboració i l'expressió d'opinions dels alumnes davant de la resta de companys/es la tolerància i l'orde en el debat.”

Duració: 50 minuts aproximadament.

Materials: Fitxes amb les qüestions a contestar, pissarra, mitjans per a la reproducció de les escenes.”

- 12 -

ESCENES CLAU:

Al principi de la pel·lícula, durant el trasllat de Mandela cap a la seua investidura, moment en què al pas del cotxe oficial es veuen separats per la carretera dos partits de rugbi, a un costat blancs i a un altre negres. Es veu de forma més breu en el següent enllaç del tràiler de la pel·lícula”

http://youtu.be/RZY8c_a_dIQ

- Quines diferències veieu entre el grup de xics blancs i el de xics negres que juguen al rugbi al pas de Mandela?,
- visten igual?,
- mostren les mateixes emocions?,
- què et suggerix la carretera que els separa?
- Les tanques que delimiten els seus respectius camps de joc són diferents, què pot indicar això?”

Hay una secuencia muy significativa cuando Mandela va por primera vez al despacho presidencial y se encuentra con los trabajadores/as.

<http://youtu.be/qRMR-09EDE0>

- ¿Por qué crees que se produce este discurso?
- ¿Qué estaba sucediendo? ¿Qué puede suceder tras este discurso?
- Ante el sorprendente discurso de Mandela a los trabajadores/as de presidencia, ¿Qué reacciones se producen? ¿Reacción de los blancos y de los negros presentes en la escena?
- La actitud ejemplarizante de Mandela la reconoces en alguna otra escena, ¿En cuál?

Mientras el equipo está concentrado y en una jornada libre que tienen visitan junto a sus familiares la prisión donde Mandela pasó 27 años, su celda, las zonas comunes...etc. El capitán recuerda el poema “Invictus”, de William Ernest Henley, que le sirvió de apoyo mientras estuvo privado de libertad.

<http://youtu.be/5KTneGBE4tY>

- ¿Qué crees que es lo que más le sorprende al capitán? ¿Por qué?
- ¿Por qué crees que Mandela busca el apoyo de este jugador?
- ¿Crees que hay cambios en él a raíz de esta escena?
- ¿Por qué crees que fue este poema tan importante para Mandela? ¿En qué pudo ayudarle?

*“En la noche que me envuelve
negra como un pozo abominable
yo agradezco al dios que fuere
por mi espíritu inconquistable.
Atrapado en este circunstancial lugar
yo he gemido pero no he llorado
ante las puñaladas que me deparó el azar
mi cabeza sangra, pero no me he postrado
Mas allá de este lugar de furia y de lágrimas
me acosan las sombras con terror.
Pero tantos años de amenazas
me encuentran sin temor.
Ya no importa cuál fue mi camino
ni cuántas culpas he acumulado.
Soy el dueño de mi destino.
Soy el capitán de mi alma.”*

5 ■ Bibliografía recomendada:

GIMÉNEZ, C. (2006): Qué es la inmigración.

Segunda Edición. Barcelona: RBA.

Este libro constituye una manera fácil y cómoda de analizar el fenómeno de la inmigración a través de las principales preguntas que todo el mundo nos hacemos alrededor del mismo. Constituye éste un método didácticamente muy útil y acertada para romper y trabajar educativamente determinados estereotipos y prejuicios. Su prosa sencilla y ágil hace altamente recomendable su lectura.

BOUABACI, A. (2008): La inmigración contada a mi nieto.

A través de un fragmento de la vida de una joven pareja formada por Ibtissam e Ibrahim, la autora trata de explicar a su nieto las vicisitudes encontradas en su búsqueda desenfrenada de la felicidad y le hará descubrir el reverso de una medalla desconocido hasta ahora. La inmigración contada a mi nieto es un testimonio conmovedor que muestra el sufrimiento y los sentimientos más íntimos de aquellos que se ven obligados a emigrar para tener la esperanza de un futuro mejor. La autora escribe una historia construida con minuciosidad, con toques de humor, ironía, sarcasmo y a veces indignación. Tiene la fuerza y la suavidad para convencer sobre lo que es legítimo y humano.

LALAMI, L. (2006): Esperanza y otros sueños. Madrid: Maeva.

A veces, una estrategia para entender verdaderamente a estos náufragos de la globalización, como han venido a denominar a los/las inmigrantes, consiste en meterse en su piel y empatizar con ellos/as. Es lo que consigue esta novela, al narrarnos qué es lo que ocurre cuando Halima, Murad, Aziz y Faten, cuatro personajes muy diferentes, consiguen llegar en cayuco a España, y cuáles son sus muy diferentes suertes con las que se van a topar en el transcurso de sus vidas que, de algún modo, estrenan en tierras extrañas, con la esperanza de tener una vida algo mejor.

6 ■ Webgrafia recomendada:

portal.unesco.org/shs/en

www.imsersomigracion.upco.es

www.redacoge.org

<http://www.sudafrica.co.za>

www.todoarquitectura.com/v2/noticias/one_news.asp?IDNews=2512

www.historiasiglo20.org/GLOS/apartheid.htm

www.facillectura.es/documentos/Declaracion_Universal_Derechos_Humanos_FL.pdf

www.cidob.org/es/documentacio/biografias_lideres_politicos/africa/sudafrica/nelson_mandela

www.biografiasyvidas.com/biografia/m/mandela.htm

www.revistaeducacion.mec.es/re335/re335_03.pdf

www.es.wikipedia.org/wiki/Deporte#Deporte_y_sociedad

7 ■ Filmografía recomendada:

Cartas de Alou (1990).

El protagonista es Alou, un senegalés que nos describe las difíciles vivencias y sentimientos a través de las cartas que son enviadas a su familia, verdaderos tesoros para éstos últimos. Los problemas iniciales de integración, las convicciones de Alou y los consiguientes valores que se mantienen férreos a pesar de los obstáculos y los vínculos que se establecen, de diferente naturaleza, con diferentes personajes en la película son narrados con gran destreza, constituyendo un documento más que digno para trabajar las causas y consecuencias de la inmigración.

La herencia (1998).

Rompiendo uno de los estereotipos más extendidos, el de inmigrante del Sur que viaja al norte, en esta película nos encontramos con la extensión más que legítima del concepto, cristalizado en un joven alemán que viaja a Buenos Aires en busca de una vida más acorde con lo que él espera de ella. Al llegar este inmigrante, se encontrará casualmente en un bar en el que se siente a gusto, regentado por una mujer italiana que emigró en los años cincuenta, con la que establece una relación preciosa cuajada de diálogos exquisitos a los que nos tiene acostumbrados la filmografía argentina.

El Señor Ibrahim y las flores del Corán (2004).

A veces uno tiende a pensar que es la persona inmigrante la que se integra en la sociedad de acogida. Esta historia, que tiene lugar en París, demuestra que no siempre es así: su protagonista se va, poco a poco, sintiendo atraído por la figura del señor Ibrahim, que atiende su negocio de ultramarinos y cuya filosofía de vida le lleva a leer el Corán e incluso viajar a su pueblo de procedencia en su compañía.

ACTIVITAT 1

ESO

Quin objectiu perseguia l'Apartheid?

Quines mesures es van imposar per a mantindre la separació racial?

Quines diferències es van generar entre població negra i blanca a Sud-Àfrica

- 17 -

Quines mesures es van imposar per a mantindre la separació racial?

Quines diferències es van generar entre població negra i blanca a Sud-Àfrica

Experiències pròximes a esta discriminació en els mitjans de comunicació i teues personals.

ADULTS

Quin objectiu perseguia l'Apartheid?

Quines mesures es van imposar per a mantindre la separació racial?

Què significa que l'apartheid es va institucionalitzar a l'Àfrica

- 18 -

Quines diferències es van generar entre població per raó de raça a Sud-Àfrica

Quan i com acaba l'apartheid?"

ACTIVITAT 3

Alegria

Fermesa

Esperança

Frustració

Por

Desconfiança

ACTIVITAT 4

Al principi de la pel·lícula, durant el trasllat de Mandela cap a la seua investidura, moment en què al pas del cotxe oficial es veuen separats per la carretera dos partits de rugbi, a un costat blancs i a un altre negres. Es veu de forma més breu en el següent enllaç del tràiler de la pel·lícula”.

http://youtu.be/RZY8c_a_dIQ

Quines diferències veieu entre el grup de xics blancs i el de xics negres que juguen al rugbi al pas de Mandela?

visten igual?,

mostren les mateixes emociones?,

què et suggerix la carretera que els separa?

Les tanques que delimiten els seus respectius camps de joc són diferents, què pot indicar això?”

Hi ha una seqüència molt significativa quan Mandela va per primera vegada al despatx presidencial i es troba amb els/les treballadors/es.

<http://youtu.be/qRMR-09EDE0>

Per què creus que es produïx este discurs?

Què estava succeint? Què pot succeir després d'este discurs?

- 21 -

Davant del sorprenent discurs de Mandela als/a les treballadors/es de presidència, Quines reaccions s'hi produïxen? Reacció dels blancs i dels negres presents en l'escena?

L'actitud exemplaritzant de Mandela la reconeixes en alguna altra escena, en quina?"

Mentres l'equip està concentrat i en una jornada lliure que tenen visiten, juntament amb els seus familiars, la presó on Mandela va passar 27 anys, la seua cel·la, les zones comunes, etc. El capità recorda el poema "Invictus", de William Ernest Henley, que li va servir de suport mentre va estar privat de llibertat.

<http://youtu.be/5KTheGBE4tY>

Què creus que és el que més li sorprén al capità? Per què?

Per què creus que Mandela busca el suport d'este jugador?

Creus que hi ha canvis en ell arran d'esta escena?

- 22 -

Per què creus que va ser este poema tan important per a Mandela? En què va poder ajudar-lo?"

*"En la nit que m'envolta
negra com un pou abominable
jo agraïsc al déu que siga
pel meu esperit inconquerible.
Atrapat en este circumstancial indret
jo he gemecat, però no he plorat
davant les punyalades que em donà l'atzar
el meu cap sagna, però no m'he postrat
Més enllà d' este lloc de fúria i de llàgrimes
m'assetgen les ombres amb terror.
Però tants anys d' amenaces
em troben sense por.
Ja no importa quin fou el meu camí
ni quantes culpes hi he acumulat.
Sóc l'amo del meu destí.
Sóc el capità de la meua ànima."*

AJUNTAMENT DE VALÈNCIA
REGIDORIA DE BENESTAR SOCIAL I INTEGRACIÓ

